

1938). N'hi ha una dada antiga *boiolo* «seau, jarre» (aplicat a l'oli: *duo boyols oley*) en un doc. de 1384, degut a un notari de Valreàs (a l'E. d'Avinyó) (Pansier, *LProv. à Avignon* v, 163).

A Itàlia *bugliolo* és terme de mar: «vaso di legno senza manico, simile alle secchie» [1641, Pantero], que Jal identifica amb «seau sans anse, *bouillet* sur les galères françaises» (Oudin, c. 1640), i que en efecte continua com a terme de mar, *bugiòl*, en venecià, *buidòl* a la Venècia Giulia, i devia seguir pels parlars dalmàtics;³ també per la costa tirrena, genov. *buggèu*; però no és sols de la marina sinó també toscà *bugliolo* «specie di bigonciolino», si bé Luca Pulci (en els anys de 1460) ja ho aplica al «balde» per esgotar la sentina traient-ne l'aigua a galleda plena («e con *buglioli* il mar nel mar rigetta»). I tenint en compte que el canvi fonètic de *o* pretònica en *a* és normal en el Mezzogiorno (COGNATUS *canatu*, etc.), em sembla que hi hem d'afegir encara Lìpari i Barcellona (sicil.) *badd-yòlu* «secchia di legno», cal. merid. i sic. oriental *bagghidlu* «piccola secchia», «holz-eimer» (Rohlf, *ARom.*, 455), *baggòlu* «cassó per tramostar el vi» (punt 819, *AIS* «Gefäss zum Umgießen des Weins»), i *vidyòlu* «ferrada de fusta per al most» a les Illes Lìpari (Coray, *VKR* III, 329).

S'ha parlat bastant de la conveniència de no separar tota la família marina de *bugliolo* d'un mot molt estès en els Alps en una forma no diminutiva, sigui masculina *büil*, sigui femenina *bouille*. D'aqueixes formes ítalo-alpines, com lombard *bügl* «vasca di fontana» o bé «bugader» ja va parlar-ne Salvioni en el volum de 1902-5 de l'AGI (xvi, 487-90); i ell fou el qui suggerí fer-les venir d'un tipus *BÜLLIU, que creia derivat del verb BULLIRE, idea que ha estat generalment rebutjada, tant per M-L,⁴ com per Jud i per Angelico Prati (AGI xviii, 515-6, i *Diz.Et.* «origen desconegut», citant un toscà montalese *búglia* «buco mero del monte»).

Diu Jud: «a-eng. *büil* 'vasca di fontana', soprased. *bel* 'truogolo o vasca' [**böl*], Ossola *büj* 'vasca', Valtellina *bui* 'bigonciuolo, vasca di fontana' [i fprov. *bwêl*, *bwé*, *bwí(l)*] a Vaud, en el Valais i a la Vall d'Aosta, fcomt. *bouille* «réceptier dans lequel on apporte le lait à la fromagerie» (Grand-Combe, etc.); també a l'Alta-Itàlia com a nom del bugader: Parma *buj*, piem. *boja*, i «rusc d'abelles» és *buih d'aiv* (< APES) en el Monferrato Poichè un *BULLIUM non potrà esser separato, dal lato fonetico, da GENUCULUM e dovette dare un reto-r. *buog: se l'ü del lomb. *bügl* 'vasca di fontana' si può ripetere dalla influenza di *bullire*, nei Grigioni però il verbo non conosce mai forme con *ü* --- di modo che non vedo come spiegare da una base *BULLIU» (BDR III, 1911, 72).

M-L. i Wartburg (FEW I, 617) hi van aportar importants complements, coincidint que no ve de BULLIRE (no hi ha tampoc base semàntica) i que l'origen és desconegut: en deixar una base BÜLLI- (respectada per l'AlcM), Wartburg sembla, a tort, voler encara conservar un poc de la idea de Salvioni; i M-L., re-traient-li amb raó que aquesta -LL- és gratuïta, postula

un *BOLLIUM 'atuell' que sospita 'mot alpí pre-romà'. Això d'alpí queda molt curt ara que M-L. ja s'ha adonat de la identitat amb el mot català i d'altra banda amb el sard *buzza* 'bot' («schlauch»), acc. verament important, així com Nièvre *buyó* 'rusc d'abelles' (ALF, 1174, p. 102.1), acc. que també ens eixampla els horitzons i que ja hem vist que es troba així mateix en el Monferrato, i encara en el valdès del Piemont (Torre Pellice); i, en la forma repercutida, *brouille*, fins a Turena (Loches).⁵

Amplia més el FEW l'arrelament, l'expansió del mot i la varietat dels recipients que designa: n.º 1 'ferrada o petita portadora de fusta, sigui per a líquids, sigui per al raïm o la lleï', en molts parlars francoprovençals (*bouille*, etc.) i del Franc Comtat, i arribant fins a l'Allier (*beue* 'hotte', Varennes) i de la Côte d'Or (*bouye* «vase de bois ayant la forme d'une hotte et servant à transporter le vin», a Nuits), i d'altra banda, en francoprovençal no sols és de Suïssa i V. d'Aosta, sinó que també arriba a Savoia, i *bolliia* «seau en bois» es troba allà en un doc. antic (S. xv potser o al més tard xvi) del château de Ripaille. 2.º *beuilles* i derivats (*bouillot*, -*eau*, etc.) 'cove' o 'arguenells' («paniers ventrus pour le transport du fumier à dos d'âne», «manne en osier», etc.), força estès per Borgonya i Morvan. 3.º *bouy* 'obi o còm de font' (arribant fins a la idea d'«auget» o sigui 'obi per als porcs' en el vaudois *buzè*). 4.º i 5.º diverses menes de barral, de barrilet o de cubell en alguns parlars francoprovençals o, isoladament, *boulbe*, en el gascó de Labouheyre (Landes). D'on (6.º) 'mesura de vi'. En fi (7.º), en un altre doc. antic de la citada col·lecció savoiana, *bolliia*, i a Ginebra *boille* (S. xvi), designen una «sorte de coffre», i isoladament en el Poitou *bouillaud* «poche de vêtements» (?).

¿Es pot apellar del veredicte «origen desconegut», indubtablement prudent, de Wartburg, Jud, Prati i M-L.? Doncs, només veig dos camins que puguin seguir-nos una mica. Essent així que el mot designa una cosa molt semblant a un obi, ll. ALVEUM, i quasi del tot igual als objectes designats en romànic per ALVEOLUM (REW, 391, etc.), no és idea forçada pensar que aquest hagi donat els mots per *bujol* o *buiol* (i *bujola*, -*iola*, potser del pl. ALVEOLA o un femení-augmentatiu). Fonèticament caldria postular que una forma com *olbyolu (cf. cat. *obi*, *olbi*, *oubi* ALVEUM) traslladés la *b*-, enclosa entre les dues consonants *l* i *y*: doncs, *ol-b-yolu* > *b-ol-yolu*, etc. Suposició fonètica no pas inconcebible, però no ens convenç perquè es tracta, en aquest mot, d'un fenomen que s'hauria produït en una àrea massa vasta, general i antiga; si tingués una extensió reduïda, o admetent excepcions, hi podríem creure, i fins arribar a admetre que ocasionalment s'hagués produït una derivació retrògrada *boil(le)* extret de *bugliolo* i afins, una altra suposició llavors indispensable. Massa coses forçades.

L'altre és admetre que estem en presència d'un *BULGIOLA diminutiu de l'ètimon cèltic *BULGIA, del fr. ant. *bouge* (arcaic *bolge*), oc. ant. *bolja*, *bolgeta*, i it. *bolgia* 'bossa'. És coneguda la família cèltica d'a-